

tract. concord. gloss. concord. 6. fall. 18. num. 51. fol. 193. Curtius Senior tractat. de iureiur. propter calum. ad. S. quod si actor. sub num. 12. & 13. tomo 3. part. 2. fol. 134. Decius. consil. 34. num. 1. & seqq. Rebuff. tractatu de appellat. art. 7. gl. 2. num. 7. & seqq. Capicius. decisio. 139. num. 2. Rota. decisio. 22. aliis 137. appellatus de appellat. in nouis. Maran. 6. part. titulo de contumacia 2. memb. num. 17. vide Paz in praxi 2. p. tomo 2. cap. vni. a num. 9. cum sequentibus. idem Maranta in speculo aduoca. 3. part. 6. part. princ. quæst. 2. tit. de appellat. num. 273. Lancelot. Robert. de attentat. 3. part. cap. 28. num. 50. & 51. ea potius ratione sibi denegatur audientia, quia non comparando videtur iudicem contemnere, vt notat in dict. l. 1. & per Robert. ibi, qui loquuntur quando appellare desiderant ab ipsa sententia diffinitua.

77 Et licet longè à Do&toribus disceptetur, quando quis dicitur verus contumax, vt videre est per Bart. in l. si. ff. de integrum restitutione. & Bart. & Alexan. in d. l. ex consensu S. fin. Alexan. in l. proferendum S. fin. autem reus, Cod. de iudicijs. quantum autem attinet ad nostram materiam, vt non audiatur appellans, ita potest esse, ac constitui vera conclusio, vt ille dicatur verus contumax, qui perfonaliter fuit citatus, potuitque in termino venire, & non venit; vel si fuit citatus ad domum, postmodumque ipsa citatio ad eius notitiam perueniat, qui cum potuisset in termino comparere, & non comparuit; quod intelligendum est, quando legitime ad sui notitiam peruenisse constat: vt puta, per scripturam citationis visam postea per eum, vel per relationem nuncij. aliter atque dicendum est, si per appellationem vxoris vel cuiusvis alterius domestici, nam tunc non dicitur verus contumax, ita concludit Alex. in dict. S. fin. autem reus colum. 2. & 3. sequitur Escacia tractatu causar. ciui. & crimin. c. 97. sub num. 101. estque de mente Bart. in dict. S. fin. idem affirmat Marant. vbi proximè d. titulo de appellat. num. 274. & verus contumax etiam dicitur ille, qui curat, ne citatio ad eum possit peruenire, vt scribit Alexand. in dict. l. proferendum S. fin. autem reus num. 14. conclusio. ne 5. de iudicijs. & ex Marant. & Tiraquell. Escac. de appellat. quæst. 17. limit. 3. sub numer. 3. & quæst. 12. numer. 19. vbi etiam post alios, quod citatio debet esse peremptoria. & lege Marant. vbi supra num. sequenti. ex Alexand. in pluribus locis tenente, quod quoad hoc vt verus contumax non audiatur appellans, sufficit vt contumax sit in sententia audienda, postquam peremptorie est citatus, licet in toto processu præfens fuisset, quem vide. tenent Paul. de Castr. in authent. principal. S. quod si actor numer. 6. & ibi Curtius Se-

nior num. 13. inter tractatus diuerso. tomo 3. p. 2. fol. 134. Cod. de iureiur. propter calum. Alexan. in l. proferendum S. fin. autem reus, sub num. 18. C. de iudicijs.

Hæc tamen conclusio fallit, quando procurator est verus contumax, quia tunc Dominus poterit regulariter appellare, ex eo, quia vera contumacia est delictum, sed ad delinquendum non præsumitur procurator habere mandatum, quia prohibitio appellationis datur pro pœna. Rebuff. tractatu de appellat. art. 7. gloss. 2. num. 10. tomo 3. fol. 503. altiùs Bartol. in l. 1. S. si aduersus sub numer. 2. versiculo quero circa. ff. quando appellandum sit. Franc. in dict. cap. Nicolao numer. 18. & seqq. de appellat. Felin. in cap. 1. num. 6. versic. si procurator vt lite non contestata. Alexand. in dict. S. fin. autem reus, numer. 24. Nicell. de concord. gloss. concord. 6. fall. 18. num. 61. & seqq. & id ita tenent Bart. Butri. Abb. Capola, & communiter omnes, vt testatur additionator ad Felin. vbi supra, Guido Papæ tractat. de appellat. q. 87. num. 56. fol. 59.

Vtteriùs & secundò fallit hæc conclusio, 79 vt non procedat de obseruantia Rotæ, secundum quam potest appellare etiam verus contumax, dummodo appeller infra decem dies à die lata sententiæ, testatur Rota decisio. 16. aliis 364. in fin. de dol. & contum. in nouis. Felin. in dict. cap. 1. sub num. 7. per quem Nicellus concord. 6. fall. 6. sub numer. 58. idem Felinus in c. quoad consultationem num. 28. de sententia, & re iudi. Ferrerius, consil. 216. vertitur quæstio. num. 3.

Hinc faciliùs intelligemus resolutionem 80 illius quæstionis, quam Do&tores disputant, an à primo, vel secundo decreto liceat appellare, per Dinum in tractatu missionis. Bart. in l. ante sententia ff. de appella. recipi. Anton. & Abbatem latè in cap. cum ad sedem numer. 31. per totum de restitutione spoli. & ibi in additio. ad eum litera B. & alibi passim. & ex mente omnium, ita distingue, quod à primo decreto tam verus contumax, quam fictus, non admittitur ad appellandum, tum quia est sententia interlocutoria, à qua nullus potest appellare de iure ciuili, dict. l. ante sententiam, & l. ante sententia tempus C. de appellat. & ex ratione ita tenet Dinus iam citato loco, quem sequitur Abb. in dict. cap. cum ad sedem num. 31. qua etiam motus Paz in praxi 2. part. tomo 2. cap. vnicum num. 106. cum sequentibus. affirmat, à tali sententia non posse appellari, iuxta dispositionem Concilij Trident. sessione 24. de reformatione c. 20. prohibentis appellationem ab interlocutorijs, & idem tenet Auendan. in titulo de primo & secundo decreto 3. part. num. 18. cum possit quandoquocumque à iudice reuocari, licet missio non nisi citato

citato eo, qui rem detinet, vt ex Panormita. & alijs probant Paz & Auend. ibi & l. 2. titulo 8. part. 3.

Deinde, & alia ratione mouentur Do&tores; quia hæc sententia primi decreti, nec est magni præiudicij, nec tollit vel absorbet ius alterius, contumace enim ipso veniente postmodum, & competente infra annum, ante secundum decretum, solutis expensis, vel præstita cautione de stando iuri, illa reuocatur, ipsèque recuperat possessionem per text. & ibi Bartol. in l. si quis, & in §. sed si quis Codice de præscriptio. 30. anno. idem Bart. in l. consentaneum Cod. quomodo & quando iudex. Speculator in titulo de primo & secundo decreto §. 5. text. in cap. quoniam S. in alijs, vt lite non contestata. authentica ei qui iurat C. de bonis autoritate iudi. possiden. & utrobique Do&tores, ac ideo cum per comparitionem & purgationem contumacia decreti fit reuocatio, potius videtur dependere ab eius potestate, quam à iudicij.

81 Hæc tamen limita secundum Bartol. in dict. l. ante sententiam, quam sequitur Abb. in dict. cap. cum ad sedem num. 21. versiculo sed tu limita. quando primum decretum absorberet ius partis, idque non reparabile per diffinitiuam, vt contingit, quando iudex adiudicat missio ex primo decreto fructus medij temporis, quod facere potest iuxta textum in l. Fulcinius S. si ff. ex quibus causis in possessionem eatur, & latè per eundem Abb. in dict. cap. quoniam frequenter vt lite non contestata. qui vbi supra in d. num. 31. alia exempla reddit.

82 Vnum tamen est, quod quamuis contumaci ab hoc decreto non liceat appellare, à denegatione verò eius parti præfenti omnimodò permiffum est, ita eleganter animaduertit Auenda. in dict. titulo de primo & secundo decreto 3. part. numer. 11. quem referens sequitur Gondizal. de Paz vbi supra in d. praxi 2. part. tomo 2. cap. vni. numer. 108. quæ omnino vide, qui per totum illud caput copiosissimè congregit modos, & remedia procedendi contra contumacem actorem vel reum, & de primo & secundo decreto in actione personali, siue reali, in spiritualibus, & beneficialibus, vbi etiam de praxi, quæ circa hoc habetur in tribunalibus Ecclesiasticis, vbi perfectè inuenies hanc materiam.

83 A sententia autem super secundo decreto fictus contumax bene potest appellare, etiam de iure ciuili, secundum Dinum, Ioan. Andream, Bartol. & alios, tenet Abb. in dict. cap. cum ad sedem numer. 31. versiculo in possessione autem 2. decreti, &c. & per consequens etiam hodie de iure canonico per Concilium Trident. & eius limitationes. & quod Salgado de proiec& Reg. Tom. 1.

possit appellari, etiam docet Innocent. in cap. dilecto de verborum signific. Bald. in l. non videtur 1. ff. de iudi. Romanus in suis singularibus in verbo decretum, in versiculo quero vtrum, quod probatur, tum vero non ficto negatur audientia, & prohibetur appellatio, vt constat ex iuribus & Do&toribus iam citatis, quia in eo non arguitur dolus, vt in vero, & in specie quod ille talis fictus contumax reuocari possit appellare, Bald. in l. ea que Cod. quomodo & quando iudex. Bart. in l. si ff. de in integr. restit. Alexan. in l. proferendum S. fin. autem reus versiculo 2. conclusio, &c. Marant. vbi supra in d. titul. de appell. num. 277. cum sequentibus. vbi in specie ponit, quis dicitur fictus contumax.

Tum etiam probatur, quia licet secundum 84 decretum sit interlocutoria, vt ex additione ad Abb. vbi proximè litera B. ad medium, & Paz loco supra citato num. 110. ad fin. versic. sententia interlocutoria, del secundo decreto, tamen eius damnum est irreparabile, quoniam 85 missus in possessionem ex secundo decreto efficitur verus possessor, quia possessione mediante transfertur in eum, vsucapiendi, seu præscribendi conditio, vt post longum discursum contra communem (quæ maius ius missio concedebat) resoluit cum alijs Paz supra num. 93. cum seqq.

Cæterum quia hic missus facit fructus suos, secundum glossam, Bartol. & cæteros communiter in l. si finita S. Iulianus ff. de damno infecto, nam ratione veræ possessionis, quam acquirit, fructus veniunt ex §. si quis à non Domino instit. de rerum diuisione. Paz ibi numer. 97. deinde, quia actor originarius efficitur reus, & reus originarius efficitur actor, quod est non modice & magnæ utilitatis, vt probat text. in §. commodum institut. de interdicitis, l. is qui destinavit ff. de rei vindic. & in specie Panormitan. in dict. cap. quoniam frequenter S. in alijs numero 4. vt lite non contest. quapropter si missus ex secundo decreto super proprietate tantum tenetur respondere, & conueniri, non autem decreto super possessione, vt expressè probatur in dict. §. in alijs. licet in aliquibus casibus non solum super possessione, sed nec etiam super proprietate, quos congregit Gondiz. de Paz vbi supra numer. 10. cum sequentibus. ideoque cum secundum decretum continere dicatur damnum irreparabile, & ficto contumaci nullo iure speciali denegetur appellatio, quid mirum, vt iure communi vtatur secundum legem communem ff. de appellatio. recipiendis. & Concilium Tridentin. sessione 24. de reformatione cap. 20. & ea quæ latius congregi in cap. 1. supra hac 2. part. à principio.

- 86 De vero autem contumace aliud est sentiendum, enimvero is nullo modo appellat, quia absolute sibi denegatur audientia à iure. text. in l. post editum 73. §. fin. ff. de iudic. l. consensu §. fin. ff. de appellat. l. Cod. quorum appellat. non recipi. cum alijs supra. & quia si à diffinitiva sibi non admittitur, ut supra dixi, ut constat ex dict. §. fin. ibi, absentem condemnatum, &c.) & in l. i. condemnatus est, iun. Et l. i. ff. de re iudi. ibi, quod condemnatione, vel absolute contingit, &c.) & quod dicitur in rubrica de re iud. & alijs locis, quæ continent plenum iuris præiudicium tam in possessione, quam in proprietate, ergo multo magis idem firmandum est in secundo decreto, ubi non plenum præiudicium, sed tantum respectu possessionis, & fructuum, & aliorum quæ diximus, reseruat sibi iure super proprietate, ut in d. c. i. quoniam frequenter §. in alijs. ibi, verus constituetur possessor, super proprietate duntaxat, adversæ parti defensione legitima reseruat, &c.) & in specie, quod verus contumax à sententia secundi decreti non audiatur appellans; tenet ex mente aliorum Ab. Panor. in dict. cap. cum ad sedem numer. 3. i. versiculo etiam in quantum dixi, &c. ubi idem intelligit, & rectè in latitante, quia vero contumaci æquiparatur.
- 87 idemque extendendum ad eum, qui procuravit, ne citatio perveniret ad eius notitiam, ut si quis latitavit, vel aliter se absentavit hac de causa, quia pariter pro vero contumace habetur, secundum Alexan. in dict. §. fin. autem reus versiculo quinta conclusio, &c. & per ea quæ habentur in clement. 1. ut lite pendente, & in specie firmat Marant. de ordin. iud. 6. part. titulo de appellat. num. 279.
- 88 Attende tandem pro huius articuli perfectione, quod licet iudex à quo, non teneatur vero contumaci deferre, etiam si excusationem alleget, non tamen præcluditur ei via, quin possit ad superiorem confugere, & allegare causam suæ excusationis, & probare, se non esse verum contumacem, & si coram eo de vera causa excusationis doceat, iudex superior ipse revocat attentata post appellationem, non aliter, ut docet Salicet. in l. generaliter numer. 7. ad fin. Cod. de rebus creditis, & inveniend. Videndus item in l. properandum §. cum autem Cod. de iudic. & Abb. in dict. cap. cum ante fin. de restit. spol. Plura etiam alia circa hunc articulum an verus contumax appellans audiatur, vide latè per Gregorium Lopez in l. 9. titulo 23. parte 7. gloss. 2. ubi dicit, hunc rigorem non servari in curia Romana, allegans ad id decisionem Rotæ 364. in novis, (quam ego in meis non inveni) reperio tamen decisio-

nem 49. in novis titulo de appellat. quæ ad vnguem approbat nostram doctrinam contrariam Gregorio, nec de adverso stylo mentionem facit, imò fortius ea procedet de iure canonico, quia magis odit, & abhorret contumaciam, inobedientiam proximam, ex iuribus vulgatis, & titulis de sententia excommunicationis, & de dolo & contumacia.

Ex hoc capite denegatæ audientie fluit, 90 iudicem vim non facere appellanti, eo quod ipsum reicit in iudicio, nec admittit agentem sine interesse, quoniam iste de nullo modo auditur, si credimus authoritati diligentissimi Tiraquelli de retrat. lignag. §. primo glossa secunda numer. 5. i. ex l. si Patroni §. fideicommissariam, ibi (secundum quæ) Angel. Alexand. ff. ad Senatufconsul. Trebellian. Et l. sed nec legatarios, cum l. sequen. ff. de conditione furtiva, l. qui fundum ff. locati, l. fin. autem §. si homo ff. de rei vindi. l. si quis ex argentarijs §. ex hoc edito. & ibi Alberic. ff. de edendo l. 1. §. reus ubi notatur, ff. eodem per quem factum erit. Bartol. in l. si vnus §. ante omnia 3. nota. ff. de pactis. Petrus Ancharan. consilio 119. pluribus post princip. & vbique Doctores, & nil mirum: nam quando definit sua interesse, definit actio competere, l. procuratorem §. mandati actio, ff. mandati, l. si servus ff. de conditione furtiva l. ex conventionne. & ibi Alexand. & Philippus Decius ff. de pactis.

Super hoc tamen distinguens Bartol. in l. qui autem §. illud ff. si qui cautio. quod maxime procedit, cum etiam excipienti sine interesse, audientia denegetur quoque l. ille à quo §. si de testament. 1. ubi Alexand. in princip. ff. ad Trebellian. l. qui liberis in fin. ff. de bonorum possessione secundum tabul. Angel. in l. exitus versiculo quinquimo. & ibi etiam Alexand. columna 2. versiculo & subdit. ff. de acquir. possessione. idem Alexand. & Philippus Decius in dict. l. ex conventionne. Decius consilio 418. visa columna 3. versiculo in quarto. & Doctores vbique, quod propemodum generale est, ut nemo audiatur sine interesse, ut firmat Tiraquell. proximo loco citatus, quia nemo sine actione experitur, ex iuribus vulgaribus.

Et in specie, ut illius cuius non interest, 92 non recipiatur appellatio, probat text. in l. i. non solent audiri appellantes, nisi ij quorum interest ff. de appellat. recipi. & in cap. cum inter de electione. & quod alicui actui, vel liti se opponens non audiatur sine interesse, probatur in cap. veniens el secundo versiculo cum igitur. de restit. quod & voluere Immola, Ioannes Andreas in cap. super his, in verbo, excludatur, de accusatio. Petrus Ancharanus consilio 297. efficacibus columna 4. versiculo est ergo videndum.

videndum. & Paul. Castren. in l. 2. col. 1. versiculo alij vero casus, Cod. de edito diu. Adrian. & Tiraquell. in d. tractatu de viroque retractu §. 1. numer. 5. 1. ubi aliqua exempla reddit rei istius.

- 93 Pariter etiam, & ex eodem capite audientia denegata infertur, ut iudex nullam violentiam committat, circa appellationem interpositam ab eo, qui conuentus actione ad exhibendum, iuxta tit. ff. ad exhibendum, condemnatur rem exhibere, quamque rem, facultatem habeat, exhibendi, & propterea ad id cogi præcisè potest, nec appellans audiendus est, ita ex Bartol. in l. creditor §. infusus ff. de appellat. ubi etiam Ioan. de Immola colum. fin. & Angelus, tenet & firmat Gregor. Lopez in l. 9. tit. 25. part. 3. gloss. 6. licet aliud sit dicendum, quando condemnatur ad interesse, eo quod rem non exhibeat, nam tunc eius interesse, scilicet, respectu, procedere possit appellatio, ut tenent Immola & Gregorius citati iam. & probatur in dict. l. 9. de quo nos supra latius diximus, & de eius ratione, & theoretica supra in cap. 7. ad fin. hac 2. part.

- 95 Hinc etiam fluit, ut iudex vim non faciat, si non deferat appellanti emissæ à compulsionem, & præcepto eius, ut iuret de calumnia, ex his, quæ diximus hac 2. part. in cap. 1. à num. 163. cum sequentibus. cum ad hoc tam actor, quam reus omnino, & in omnibus causis iuramentum præstandum teneatur, secundum iuris dispositionem, & præcepta, l. 1. ibi, in omnibus causis, &c.) cum omnibus legibus sequent. C. de iurivirum, propter calum. dando. & ceteris titulis in ff. & decretalibus concordantibus. nequit enim appellari ab actu, quod sit secundum iuris dispositionem, & præcepta, nec à iudice id exequente, ut latius probauimus nuper supra hoc eodem capite, ex his, quæ colligitur ex Doctoribus protinus citandis.

- 96 Aliud autem determinandum est, circa appellationem interpositam à sententia diffinitiva, contra contumaciter recusantem hoc iuramentum præstare, nempe, contra actorem, ut actionem perdat, contra reum vero, ut pro confesso habeatur, iuxta text. in l. 2. §. quod si actor. ubi Doctores, Cod. de iurivir. propter calum. dando. nam tunc audientiam non censeri denegatam appellanti hoc casu, docet gloss. in l. creditor §. infusus ff. de appellat. per text. ibi, quam sequitur Bart. numero 1. eodem. defendit Salicetus in dict. §. quid si actor versiculo quero an ab huiusmodi sententia, &c. ex autoritate Iacobi de Aretino, quem ibi allegat, ubi notatur communiter, quod & ipse Salicetus intelligit, & bene, in l. 1. num. 2. C. quorum appellationes non recipi. Salgado de protect. Reg. Tom. I.

demmodo suam contumaciam condemnatus excuset, aliàs autem omnino censetur sibi appellanti audientia negata, quod & ipse libenter admitto.

Deinde ad hoc capitulum confert illud, 97 quod Faber tractat in §. retinenda. instituit. de interdi. numer. 29. & Iacobus Menoch. in tractatu de retinen. possess. remed. 3. quasi. 97. num. 819. affirmantes, quod si contra quem lata est sententia, quia alium turbavit in possessione, præstitit cautionem, molestiam se amplius possessori non facturum, qui nihilominus adhuc possessorem perturbet, asserensque se noua ex causa possidere, atque ita velit illi possessioni incumbere, in quo nullo modo audiendum esse hoc allegare, probat Faber & Menoch. iam citati; reddentes rationem, nam sententia, quæ pro possessore turbato lata est, futuram turbationem, ad quam se refert, prohibere dicitur, possessoremque tuetur, & eique vim fieri vetat, atque silentium quoque perpetuum adversario imponit, cap. licet causam de probationibus. frustratoria & inutilis, falsaque & eluforia foret; si noua vis aut conturbatio permitteretur. alias etiam rationes adducunt, ad idem, citantes etiam l. si quis reum. l. si à se §. si quis fundum ff. de exceptione rei iudic. iuxta suum verum sensum. Est igitur secundum eos in hoc casu conclusio dicenda, quod iste qui succubuit, donec viuit, compescetur à molestia, nec agendo, nec excipiendo audietur. ad quod etiam facit, quæ supra de impositione perpetui silentij dixi, quod vno modo declarat Menoch. ut hæc doctrina non procedat, cum elapso multo tempore, hic hac exceptione uteretur, cuius probationem paratam, & in promptu habeat, offeratque. Quo supposito, nec prædicto casu appellanti emissæ deferre iudex cogetur, cum in totum audientia denegetur ei.

Ex huius capitis principalis doctrina, 98 idem inferre poteris ad dispositionem text. in cap. Romana 5. in ordine de appellat. ubi in negotio denegatur audientia ei, qui appellationem prosequutus non est, intra tempus & terminum à iure præstitum ad prosequendum, ibi, & à causa sua cecidisse videtur, nec amplius super eodem negotio audietur ipse appellans, &c.) ubi vide Franch. & Doctores.

Inferri etiam pariter potest ad id, quod 99 dicit Marant. de ordine iudicior. 6. part. de laudatione 5. memb. numero 5. folio 399. ubi per l. si res ff. de euictionibus. & doctrina Baldi in l. 1. column. 2. Cod. communia de legatis, scilicet; quod conuentus super aliqua re, si voluerit laudare auctorem auctoris sui, ut sibi

de euictione teneatur, non debeat audiri, nisi cessisset sibi actio per suum auctorem contra illum, ad quam cessionem faciendam cogi potest auctor, quia sibi non nocet, ex *l. creditore ff. de euictionibus*, vt per Marant. *ibi*, qui bene de materia laudationis in iudicio tractat.

100 Inferri etiam potest ad legem Regiam 2. titul. 17. lib. 4. *recopilat. & l. 2. titul. 15. lib. 3. ordin.* vbi latissime, verbo *no sea oido despues*, quibus iuribus probatur hodie in nostro regno partem dicere volentem de nullitate sententiarum post sexaginta dies, non esse audiendam, vt in *dict. tit. ibi*, y *si en los sesenta dias no lo dixere, no sea oido despues sobre esta razon*, &c. vt scilicet à iudice facta repulsione eius non admittatur appellatio, nec supplicatio.

101 Cuius etiam est farina, vt qui terminum sibi ad aliquid faciendum præfixum labi permittit, censetur renuntiare, & non potest, nec agendo, nec excipiendo audiri, vt loquens de præfixione termini ad dicendum de nullitate, tradit Ioan. Cephal. in *consilio* 201. num. 4. lib. 2. & *consil.* 202. num. 18. *codem* lib. 2. Cassiad. *decisione* 4. in *attentatis de dilationibus* numer. 5. Vestrius in *praxi Romanæ Cur. lib. 8. cap. 4. num. 2. 1. annotat. ad Equid. numer. 108.* Lancelotus Robertus de *attenta. 2. part. cap. 12. limit. 19. per totam, & cap. 18. à num. 98.*

102 Alium etiam casum, quo audientia denegata videtur, perlege apud S. congregationem Concilij Trident. super cap. 18. de reformatione. sessione 24. loquens de oppositoribus in his verbis inquit: alius non descriptus petens admitti ad examen iam peractum, sed beneficij nondum facta collatione, non est audiendus, nec si non est factum examen, sed terminus tantum lapsus, non est admittendus cum descriptis.) De cuius materia vide latissime per Nicolaum Garc. de *beneficijs* 2. *tomo* 9. p. c. 11. num. 102. & *suprà* à num. 200. vbi late *folio* 137. & vide Barboss. in *remissio. ad d. cap. 18. num. 16.* vide alium casum per text. in *c. is cui* 19. de *electione* lib. 6.

103 Alios quatuor casus, in quibus à iure alicui denegatur audientia, refert gloss. in *cap. in nomine Domini*, in verbo *audientia* 2. *5. distinctione*. & habetur in *cap. ad abolendam, de hereticis*, vide etiam Speculatorem in *titulo de peritur. & possessor. in §. 2.* Anton. de Butrio in *cap. dilectus* el. 1. de *rescriptis*. Ludouicus Romanus in *l. 1. in §. sublata ff. ad Trebellian.* alium casum vide etiam in *cap. fin. de ordine cognit.* vbi pariter audientia negatur, *ibi*, super spoliatione conuentus aduersus restitutionem petentem, non est (nisi super quæstione spoliationis) si eum reconueniat, au-

diendus, &c. vbi vide Doctores pro eius explicatione.

Alia etiam plures clausulæ sunt, quibus iuris dispositio, vel princeps inter rescribendum vti solent, sub quarum verborum inuolucro tacite appellatio intelligitur sublatam; vt puta, si dispositio his verbis vtatur; scilicet (sententia lata mittatur executioni.) quia tunc quamuis non aperiat, & declarat quod fiat (appellatione remota, & non obstante) nihilominus tacite, & virtualiter subintelligitur, *l. ff. consilio* 187. *incipit circa primum sub numer. 2. ad medium versiculo similiter* lib. 2. Lancelot. Robert. de *attenta. 2. part. cap. 12. limit. 53. num. 63.* Ruginell. *tractat. de appell. §. 2. gloss. 2. num. 2. versiculo primo* igitur. Hieron. Gonzalez in *reg. de men. gloss. 9. in annotatio. sub num. 218.* Escacia de *appellat. quest. 16. limit. 1. numer. 28. fol. 257.* Casar Contard. in *l. vni. in notabi. num. 20. C. si de mom. poss. Angui. cons. 76. de tribus n. 9. lib. 1.* Gratian. *discepta. forens. c. 40. num. 9.* dicentes, quod appellatio censetur prohibita, quando statutum disponit, quod sententia mandetur executioni generaliter, nempe verum est, appellationem non solum intelligi remotam verbis expressis, sed etiam tacitis, & acquiescentibus, tenent ipsi Doctores, & præsertim Lancelot. de *attenta. 2. part. cap. 12. limit. 8. num. 2. in fin. & num. 3.* Gonzalez, vbi proxime *num. 218. in princ.* & probatur ex dispositione text. *§. fin. autem de concessio. præbende, ibi*, Episcopus hoc cum religioforum virorum consilio exequatur. de *concessio. præbende*, iunctis iis, quæ in eius probationem, & intellectum conduximus late infra 3. p. cap. 11. versiculo probat etiam text. in *cap. nulla, &c. num. 39.* vbi in optimo casu loquuti fuimus. Gratianus *disceptatio. forens. cap. 4. num. 9.*

Alia etiam clausula est præcedenti similis, quæ idem operatur, & importat; puta (sententia forgiatur effectum suum) quoniam sententiarum effectus alius non est, quam ipsa executio, Ioseph. Ludoui. *decisio. Pernisi. 20. Domina Martiana, numero 17.* vbi quod nostris temporibus important illa verba, appellationis amotio, quoad effectum suspensionum, non tamen quoad deuolutium, Ruginellus *tractatu de appellatio. §. 9. gloss. 2. numero 4.* Escacia de *appellat. questio. 16. limit. 1. numero 29. folio 257.* Casar Contard. in *dict. l. vnica in notabilibus*. vbi latissime à *num. 18. 19. & 20. & sub numer. 23. & 25.* quem vide.

Altera etiam clausula est, qua tacite subintelligitur sublata appellatio; puta (non possit contradicere) seu (sit remota omnis contradictio) docet Decius in *cap. personas nota. 4. num. 6. de appellat.* vt post Bald. Franc. & alios

& alios tenet Lancelot. de *attenta. 2. p. cap. 12. limit. 8. numer. 45.* & post Castrenf. Ruginell. *tractat. de appellat. §. 9. gloss. 2. num. 14.* Escacia *tract. de appellat. q. 17. limit. 1. num. 36.* & *seqq.* Hieron. Gonzal. in *regula de men. & alternati. gl. 9. in annot. sub num. 218.* Casar Contard. in *dict. l. vnica in notabilibus* num. 23. & probat text. in *cap. personas de appellat. text. in dict. c. nulla, §. fin. autem, de concessio. præbende.* & nos diximus in eius comprobationem infra 3. part. cap. 11. versico. probat etiam text. in *cap. nulla, sub num. 39.*

108 Idem pariter operatur illa clausula sub his verbis concepta (nulla exceptio vel oppositio, &c.) quibus sublata esse appellationem affirmat Ruginell. *tractat. de appellat. gloss. 2. num. 37. versiculo duodecimo* quæro. sequitur Escacia de *appellat. d. quest. 17. limit. 1. numer. 38.* & à *num. 45.* vbi late profequitur. Gratianus in *discept. forens. tomo 1. cap. 4. num. 9.*

109 Quibus & finitima est illa clausula (remota sit omnis querela) vel (non possit querelari) quibus verbis sublata censeri appellationem, affirmant omnes, Decius in *d. cap. personas nota. 4. in fin. num. 7. de appell. Lancel. Robert. de attent. 2. p. cap. 12. limit. 8. num. 4.* Ruginell. de *appellat. d. §. 9. gloss. 2. num. 8.* quos referens sequitur Escacia *d. quest. 16. limit. 1. num. 35.* Hieron. Gonzalez in *reg. 8. de men. gl. 9. in annotat. 218.* Casar Contard. in *d. l. vnica in notabilibus*. sub *num. 23. C. si de mom. possess. fuerit appellat.*

110 Et prædictis adde illa clausula (non admittatur eius defensio) seu non possit se defendere) quia his verbis euidenter appellatio sublata censetur, Ruginell. *tract. de appell. §. 9. gloss. 2. num. 9. versiculo 6.* Escac. de *appellat. quest. 16. limit. 1. num. 4.* ex eo, quia appellatio est species defensionis, vt illi probant, *l. 1. ff. de appella. cap. cum speciali. 61. §. porro de appell. Bistignet. decisio. vlti. num. 3. de appellat. Socin. cons. 39. capio primum, num. 9. lib. 4.* Alexan. *consil. 113. visio themate* numer. 1. lib. 5. Maran. in *specul. 6. part. verbo & quandoque appellatur, num. 247. folio 496.* Philipp. Franc. in *rubrica de appellat. numer. 24. versiculo sed tamen dubitatur.* Alberic. *tractatu de statu lib. 4. quest. 53. num. 3. & num. 4. tomo 2. fol. 74.* Abb. in *rubrica de appellat. sub numer. 7. Felin. sub numer. 3.* Franc. in *cap. pastoralis, quest. 4. num. 20. de appellat. Rebuff. tract. de appell. in præfatione num. 84.* ergo sublato genere defensionis, eius species sublata intelligitur, vt dicunt Escacia, & Ruginell. *locis citatis.*

111 Et conuenit illa clausula (sine aliqua censura, & oppositione) quibus verbis sublata esse appellationem, scribit Ruginell. *tractatu de appellat. §. 9. gloss. 2. sub num. 17.* sequi Salgado de *protect. Reg. Tom. 1.*

112 Et conuenit illa clausula (sine aliqua censura, & oppositione) quibus verbis sublata esse appellationem, scribit Ruginell. *tractatu de appellat. §. 9. gloss. 2. sub num. 17.* sequi Salgado de *protect. Reg. Tom. 1.*

tur Escacia de *appellat. q. 16. limit. 1. num. 43.* & licet Rugin. d. *numer. 17. versiculo decimano*, dicat, idem est, quando dicitur (ad satisfactioem condignam faciat obseruari, &c.) ego multum dubito, nisi illa clausula sit apposita, re iam iudicata.

Altera clausula erit, nempe (liberè procedatur) vel (liberè facias, &c.) quia ex maxima efficacia, & natura huius dictionis (liberè) (de qua nos late egimus loco modo citato) inter alios eius effectus, hic non minor est, vt tollat appellationem à dispositione, cui adicitur Bald. & Anton. de Butrio in *c. irrefragabili in princ. de offic. ordina. l. in l. si filium* 19. sub *num. 9. versiculo secundo* facit C. de *inoffic. testam.* & contra Franc. contrarium tenentem in *rubrica de appellat. num. 26. versiculo sed quid si*, dicentemque licere appellare, vbi subit iusta causa appellandi, insurgit Decius in *cap. 1. num. 77. versiculo nam dictum eorum de rescriptis.* Ruginell. *tractatu de appellat. §. 9. gloss. 2. numer. 11. & 12.* quem sequitur Escacia de *appellat. quest. 16. limit. 1. num. 41. & 42.* Hierony. Gonzal. in *regul. de mensib. & alter. gloss. 53. num. 11. & per text. in cap. cum in cur. Etis §. cum verò. text. in cap. extirpanda §. qui verò, eodem titulo.* & in eorum interpretationem, & declarationem exactissime de natura huius clausulæ, & dictionis (liberè) egimus infra 3. part. cap. 7. à num. 22. versiculo secundo, & pro hac mea opinione, vbi de priuatione beneficij incompatibilis appellatione non obstante tractauit.

Nec est ferendum Escacia vbi proximè, dum videtur innuere: hanc clausulam tunc habere hunc effectum tollendi appellationem, quando alia ex supradictis vel dicendis ei adicitur. sed fallitur; quoniam virtus, & natura præfata dictionis (liberè) deperse magna est ex adductis per nos d. cap. 7. & Doctores citati: & quia tunc iam non est, sed potius clausulæ adiectæ attribueretur effectus.

Pariter etiam clausulæ (absque lite fiat restitutio) intelligitur sublata appellatio. Bald. & Bossius, quos citat & sequitur Contard. *d. l. vnica in notabilibus* num. 22. & quod verba (sine lite) importent, quod sequuta declaratione iudicis, nulla detur appellatio, scribit Corneus in *decisione Lucen. 193. in causa N. num. 2. in fin.* sequutus Bald. *consil. 330. lib. 1.* Escac. de *appellat. quest. 16. limit. 1. numer. 34.* Ruginell. *tractatu de appellat. §. 9. gloss. 2. quest. 16. num. 46.* vbi etiam de his verbis (sine lite & litigio) vt tollant appellationem, tollit teste Carpan. *ad status. Mediolan. ad causas criminal. cap. 368. numer. 9.* Cornaz *d. decisio. 193. num. 3.* quod idem important verba (procedatur de plano) Cels. Vgon. *tract. de*

clausu. num. 8. folio 495. Rodoanus tractatu de spol. Eccles. quest. 1. num. 17. tomo 1. 4. fol. 2. 53. & de clausula (sine re, statim, & ex officio) idem dicit Lancel. Robert. de attent. 3. part. cap. 2. 8. num. 69.

119 Similiter etiam clausula (suo libero arbitrio committimus, &c.) importat appellationis prohibitionem, quia à iudice habente liberum arbitrium, non liber appellari, Felin. in cap. super his el. 1. numer. 8. & sequentibus de accusa. Menoch. tractatu de arbit. iudic. lib. 1. quest. 70. num. 13. Simoncell. tractatu de decreto lib. 1. titul. 1. num. 8. tomo 6. part. 2. fol. 2. 91. Escacia de appellat. quest. 17. limit. 15. num. 1. fol. 451. Magonius decis. Lucens. decis. 42. statuto. sub numer. 2. 1. versiculo quia quid. plures citat Rugin. tractat. de appellat. §. 9. gloss. 2. quest. 14. num. 43. versiculo secus autem, & seq. ubi etiam loquitur de mero arbitrio, & de pleno arbitrio, Farinac. in pract. crimin. lib. 1. q. 17. num. 50. versic. amplia igitur. & nos latè diximus infra 3. p. cap. 13.

120 Et ex identitate rationis idem dicimus de clausula (procedas de facto) quæ tribuit liberam, & absolutam potestatem, refert & sequitur Menoch. tractat. de arbit. lib. 1. q. 7. num. 69. versiculo non liberan. & comprobatur Escac. de appellat. quest. 16. limit. 1. num. 65. & sequentibus. & quod hæc clausula (procedas de facto) tollat appellationem, tenet Escacia ibi numer. 64. Bald. cons. 330. statuto cautetur, sub numer. 7. lib. 1. Anguil. consil. 76. de trib. num. 12. & seq. lib. 1. Cornaz. dicta decisione 193. in causa sub numer. 2. versic. 1. quia. Ruginell. tractat. de appellat. §. 9. gloss. 2. quest. 2. 1. numer. 66. & ita communiter tenent Doctores, quia clausula (procedatur de facto) excludit litem, & sic non excluderetur, si admitteretur appellatio.

122 Et eodem modo clausula (super quo conscientiam tuam oneramus) quæ omnino tollit appellationem. Fran. in rubrica de appellat. num. 11. Felin. in cap. super his num. 15. limit. 4. de accusa. fall. 13. Nicell. tract. de concord. glossa concord. 6. fall. 22. num. 63. tomo 18. fol. 193. Rebuff. tractat. de appellat. art. 3. gloss. vni. numer. 2. & 3. Tiraquell. de retract. lignagier §. 4. gloss. 1. numer. 1. Gregor. Tholosa tractat. de appellat. lib. 3. cap. 15. num. 1. & seq. fol. 347. Marquess. de commiss. cap. 6. num. 53. & 55. fol. 74. Lancelor. tractat. de appellat. 2. part. cap. 12. limit. 10. versicul. 1. & sequentibus, & num. 10. Ruginell. tractat. de appellat. §. 2. cap. 2. numer. 67. versiculo

123 lo dabitur appellat. absque eo, quod teneatur iurare iudex, quod ita sua dicat conscientia, prout de stylo testatur Gregor. Tholosa. tractat. de appellat. lib. 3. cap. 15. sub numer. 5. versiculo ego dubito. quem sequitur Escacia de appellat. q. 17. limit. 15. sub numer. fin.

Ac iterum verba illa (mox, statim, protinus, incontinenti, illico, confestim, sine mora, sine interuallo, sine vlla procrastinatione) vt quolibet istorum verborum sublatam esse appellationem, scribit Ruginell. tractatu de appellat. §. 9. gloss. 2. quest. 18. num. 49. ubi mirabiliter de his clausulis, & aliis omnibus, quem sequitur Escacia de appellat. quest. 16. limit. 59. ubi numer. 61. de verbo, celeriter, siue aliis similibus, quæ celeritatem desiderant, quæ excludunt appellationem, vt ex Castro, & aliis, refert, & sequitur Ruginell. ubi proximè, quest. 17. numer. 48. Bald. consil. 330. statuto cautetur sub numer. 7. lib. 1. Cornaz. in Lucens. decisione 193. in causa N, sub numer. 2. versic. 1. quia, & numer. 4. & nos variis in locis diximus, præsertim infra 3. part. cap. 11. de deuolutione, versiculo rursus, & ad idem plura iura num. 42.

126 His adde clausulam in rescripto appellationum apposita, nempe (paritis literis, parito iudicatio, sine præiudicio legitimæ executionis) quæ tunc solent apponi, quando simus in casibus merentibus executionem, à quibus est appellatum per condemnatum, quia eiusdem clausulæ virtute conferuatur iudicis inferioris iurisdictioni, qua quidem licite potest ad executionem effectiuam deueniri non obstant appellatione, abque reatu attentati, de quibus clausulis latè Marquessa. de commissio. 2. part. cap. 5. de commissione appellatio numer. 12. Hieronym. Gonzalez. in regul. de mens. gloss. 9. in annota. à num. 221. & 247. ubi latè & optimè post plurimos, quos citat, de quibus etiam vide Escaciam tractatu de appellat. quest. 19. rem. 1. consil. 4. numer. 9. & quest. 19. rem. 2. à numer. 71. cum infinitis sequentibus vsque ad 129. & idem in quest. 17. limit. 6. memb. 7. numer. 22. & 142. & sequentibus, & limit. 9. num. 51. & nos etiam diximus infra 3. part. cap. 2. à num. ... & aliis locis, amplissimè Marefc. variar. resol. lib. 1. c. 86. & c. 87. per totum.

127 Quid autem erit dicendum de clausula (super quo adhibeas consilium sapientis) vel (pronunties secundum consilium sapientis) an à sententia lata de consilio sapientis liceat appellari, omnes tamen affirmant dubitant tamen, quando partes consentiunt, vt feratur sententia secundum consilium sapientis, & Nicell. de concord. gloss. concord. 9. fall. 11. num. 45. tomo 1. fol. 192. negatiuam amplectitur, sed contraria opinio verior est, secundum B. in l. 1. §. quæstum est, in fin. numer. 7. & ibi Alexand. in additio. ff. de appellat. idem Bartol. in l. ex consensu sub numer. 3. ff. eodem in l. si conuenerit versus finem numero 5. ff. de re iudica. Abb. in cap. causam quæ numero 4. Felin. numero 2. versiculo non prohibentur de senten

de sententia & re iudic. Franch. in c. intimasti n. 11. in si. & Decius n. 19. de appell. Catald. tractatu de syndicat. n. 165. versiculo primus. tomo 7. fol. 359. Socin. consilio 24. visis ac diligenter, sub num. 1. ubi de communi testatur.

129 qui etiam loquuntur, quando consultor de consensu partium sit electus. Nicell. tractatu de concord. gloss. concord. 6. fall. 73. sub numer. 119. fol. 196. de communi testatur Alex. in d. l. si conuenerit num. 13. Marquessan. tract. de commissio. appella. pen. super diuers. capi. c. 28. n. 46. fol. 302. latè Pac. Scal. tractatu de consilio sapient lib. 4. c. 15. tomo 3. p. 1. fol. 349. Ruginell. 130 tractatu de appell. §. 2. c. 3. n. 220. & etiam si partes expressè consenserint, de stando sententia ferendæ de consilio sapientis, quia adhuc datur appellatio, latè post alios Pac. Scal. ubi proximè lib. 4. cap. 15. tomo 3. part. 2. fol. 349.

131 Quod fallit, nisi partes promississent, stare consilio sapientis, qualecumque sit. Bald. in l. tale pactum. §. qui pronocauit. colum. 10. versiculo item ex predictis. ff. de pactis. Franch. in c. intimasti in si. num. 11. & Decius num. 20. de appell. Alex. in d. l. si conuenerit. num. 13. de re iudic. Felin. in c. causam quæ num. 2. de re iud. Nicell. tractatu de concord. gloss. concord. 6. fall. 102. num. 142. Catal. tractatu de syndic. num. 169. fol. 360. facit doctrina Lanceloti de attenta. appellatio. pend. amplia. 2. n. 14. & 15. & Ruginell. tractatu de appellat. §. 9. gl. 1. c. 1. num. 25.

132 Fallit secundò, quando relatio consultoris, seu consilium sapientis steterit facta de voluntate partium, scilicet: quando partibus esset apertum votum, seu sententia, vel eis esset notus eius tenor, & nihilominus consentiunt, vt iudex sententiam ferat secundum illud consilium, quia tunc non poterit appellari, Scal. tract. de consil. sapient. lib. 4. c. 19. versiculo ceterum, si lata sententia. tomo 3. p. 1. fol. 305. & sentit Socin. consilio 24. sub n. 4. versiculo quæ conclusio. lib. 1. Catal. tractatu de syndic. sub numer. 168. ibi, certe si partes. tomo 7. fol. 360. & ita esse intelligendum Nicell. de concord. gloss. 6. fall. 73. num. 119. fol. 196. dicit Escacia de appellat. quest. 17. limit. 12. num. 12. & sequentibus.

133 Et supradicta declara, vt à pronuntiatione, qua committitur causa consilio sapientis, à tali pronuntiatione affirmatiua non est licita appellatio, secus à pronuntiatione negatiua, puta: causam non esse committendam consilio sapientis, quia tunc posset appellari, optimè Scal. tractatu de consilio sapient. lib. 3. c. 1. versiculo præterea quod magis est. tomo 3. p. 1. fol. 342. Ruginell. tractatu de appell. §. 2. c. 3. numero 19. fol. 84. Escacia eodem tractatu quest. 17. limit. 12. numero 14. & 15. ubi secus

dicit post Scal. à grauamine in formatione puncti remittendi.

Quas quidem clausulas omnes hæcenus dictas in discursu huius capituli digito ligatas habere, quia passim deferuere ad plurimum iurium poterunt, & dispositionum interpretationem & declarationem, prout & per nos videbis in discursu huius tractatus.

134 Illud non omittam, quod consuetudo potest inducere, vt sententia aliquo casu de iure communi non priuilegiata possit exequi, appellatione non obstante, Anroni. Augustin. decis. 3. lib. 1. Marefcot. variar. resol. lib. 2. cap. 6. 4. à num. 16. latius de hac re egimus infra hac 2. p. cap. 13. à num. 275. cum sequentibus.

CAPVT IX.

A compositione seu diffinitione, quam facit Ordinarius Ecclesiasticus in controuersia super præcedentia in processibus, tumulandis defunctis, confraternitatibus, & similibus actibus; appellationi emissa; an si non deferatur, violentia fiat.

S V M M A R I V M.

Controuersia in processibus, & similibus actibus componuntur per iudicem Ecclesiasticum appellatione non obstante. num. 1.

Controuersias ortas in confraternitatibus tam laicorum, quam clericorum, potest componere Ordinarius Ecclesiasticus appellatione non obstante. n. 2.

Actiones spirituales sunt ordo incedendi in processibus, ferendi Crucem, & similia. n. 3.

Argumentum de preparatorijs ad preparata valet. n. 4.

L. acquisitum. ff. de usufruct. & eius remedium multum consonat dispositioni Concil. Trident. sess. 25. c. 13. n. 5.

Compositio controuersiarum ex Concilio Tridentino prouenit ex mero iudicis officio inter contententes, se debere esse potiori loco, armis, defendentes suam quasi possessionem. n. 6.

Compositio ex Concil. Trid. controuersiarum duras pro illo in statu, dum lis siue capta, siue incipienda disceptatur, tam super possessione quam super proprietate. n. 7.

A compositione per Ordinarium facta controuersiarum iuxta Trident. appellationi non deferens vim non facit. n. 8.

Compositio controuersiarum ex Trident. magis est actus extraiudicialis. n. 9.

(Controuersia) dictio verificatur in extraiudicialibus.